

Рыгор Барадулін

**Маладзік
над
стэпам**

вершы

Дзяржаўнае выдавецтва БССР
Рэдакцыя мастацкай літаратуры
Мінск 1959

Рыгор Барадулін нарадзіўся ў 1935 годзе на Ушаччыне, у сям'і рабочага.

У 1954 годзе скончыў Ушацкую сярэднюю школу і паступіў у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт імя У. І. Леніна на філалагічны факультэт.

Першы верш яго быў надрукаваны ў 1954 годзе ў газете «Чырвоная змена».

За вершы з нізкі «На зямлі цаліннай», якую напісаў у выніку паездкі на ўборку першага цаліннага ўраджаю, на Усесаюзным літаратурным конкурсе, прысвечаным Усесаюзнаму фестывалю моладзі і студэнтаў 1957 года ў Маскве, Р. Барадулін атрымаў дыплом лаўрэата II ступені.

Друкаваўся ў часопісах «Полымя», «Маладосць», «Беларусь», «Рабочніца і сялянка», «Вожык», у газетах «Звязда», «Літаратура і мастацтва», «Калгасная праўда».

З 1958 года Рыгор Барадулін член Саюза пісьменнікаў.

Вечар над Таболам

***

Вагон таварны дрогка тузae.
Гарыць, трапеча стэарын.
Там жарты заглушае музыка.
Тут многіх сон паспей скарыць.

А вецер, дым над дахам сцелячы,
Праводзіць у далёкі шлях.
Ды нам на шчасце, з поўным,
Велічна
Дарогу Волга перайшла.

І зорным золатам размолатым
Шлях млечны неба запыліў.
Урал гасцінным рускім волатам
Ручнік чыгункі раскаціў.

Абапал — па дарожных правілах—
Слупы з падпорамі — ў струну,
Бы плечы два сябры падставіі,
Каб трэці мог далей зірнуць.

Нарэшце, вольны стэп...
Пякучае,
Тут сонца не шкадуе нас.
І ўжо гадзіннікі падкручваем
Спяшаецца цалінны час.

ЦАЛІННАЯ ПШАНІЦА

З машын спадае хвалю тугой
Цалінная пшаніца.
Далонь падстаў — спячэ гарачынёй:
Тут сонца не скупіцца.

Прыгледзіся, не пшаніца, а бурштын
Бяжыць, адшифаваны.
Хоць наніквы яго ў каралі ты
Ды падаруй каханай.

1956

1957

***

МАЛАДЗІК НАД СТЭПАМ

Б'е пярун прамой наводкай,
А маланкі неба крэсляць,
Як з Бюро надвор'я зводку
Аб бясхмар'і на ўвесь месяц.

Вось адна адной на спіны
Налягаюць грузна хмары,
Вось — прапрудца,
                                  вось — лавінай
Дождж нястрымны чохне зараз.
На таку усе — з запалам
Мы зграбаем зерне ў кучы.
Яшчэ й кроплі не упала,
А кашулі — хоць выкручтай.

Сыпнуў дождж.
Пайшоў старацца...
Ды ў буртак ляжыць пшаніца..
Каб за моладдзю угнацца,
Духу мала,
                                  навальніца!

1956

Цыгаркі круцяць трактарысты.
Глядзіць на фары суслік слепа.
І маладзік, крамяны, чысты,
Растком прарэзаўся над стэпам.

А недзе там, на Беларусі,
Павіс над борам задумёным,
І за сялом ён чуе, мусіць,
Як пара шэпчацца пад клёнам.

Каб закаханых не бянтэжыць —
Хутчэй хаваецца за хмары.
А луг мурожны ў росах свежых,
І салаўт на ўсім абшары!

А недзе там, на Беларусі,
Глядзіць азёрам прама ў вочы.
Тут на адной назе, як бусел,
Стаіць пагрузчык і траскоча.

Ліецца шумная пшаніца,
Увішна шоргаюць лапаты.
На сон і лірыку забыцца
Нам сёння трэба — спраў багата.

Тут і яму не да забавы,
Дармо, што так высока ў небе,—
Маладзіку хапае справы:

Ен тут, як сонца, нам патрэбен.

Над стэпам маладзік бяssonны,
Над стэпам маладзак праменны.
Працуе ўоплеч шчыра сёння
Ён з намі у начную змену.

1958

ПЕРАД ПАЧАТКАМ СЕАНСА

Спяшаюць гледачы у клуб —
Хто з зэдлікам, хто з табурэткай;
І вунь ужо хлапечы чуб
Заблытаўся з касой суседкі.

Сядзіць у бацькі на руках
Жыхар — карэнны ў гэтым етэпе.
І столькі радасці ў вачах,
Яму за ўсіх зручней і лепей.

Экран закрыў акно, адкуль
Вячэру толькі што давалі.
І нецярпіцца хлапчуку
Зірнуць на акіян у хвалях...

Гады прамчаць... І будзе дзень:
Тады ў тэатр — не ў клуб-сталоўку —
Ен на прэм'еру павядзе
Упершыню сваю сяброўку.

З ёй седзячы плячо ў плячо
Хлапчына, поўны захаплення
Убачыць гэтых гледачоў
Героямі
На новай сцэне...

1956

НАСЦІНА КУХНЯ

Не! Не ўсім надарылася шчасце
Есці боршч, прыгатаваны Насцій.
Не ўявіць вам, што гэта за боршч!
Хай чатыры порцыі ты знішчыш —
Яшчэ ў місцы выскрабаеш днішча
І ававязкова просіш болыш.

Ну, а каша! І нябеснай манне
Да яе далёка ў пароўнанне:
Гэткую варыць — паверце мне —
Можна толькі на зямлі цаліннай;
Растае у роце, як маліна
У маёй азёрнай старане.

Насціна фантазія без краю!
Хай і кухня, нібы піпка тая,
У якой муштук хтось адламаў;
А запаліш — дым, як з паравоза
(Бо гарыць салярка — не бяроза!),
Для кухаркі ж гэта ўсё — дарма!

Па-над кухняй Насці адвячоркам,
Бы драбкі крышталльнай солі, зоркі.
Мала солі—знічка упадзе.
У кацёл сам просіцца з нябёсаў,
Быццам часнаку зубок, курносы
Маладзік.
А папрацуеш дзень

На таку з лапатай,
За штурвалам —
Будзе апетыт твой небывалым.

Чай з дымком — паболей цукру сып!
Хай меню парой кансерватыўна,
За сталом працуем так актыўна,
Аж ідуць упрысядкі насы!

Хто ні разу ў Насці не абедаў,
Той сапраўданай стравы і не ведаў!

1956

ПЕРАКАЦІ-ПОЛЕ

Стэпавы учотчык — перакаці-поле.
І прыпомніць нельга, ад пары якой
Бесклапотна скачаш па такім раздоллі
З быльняговай лёгкай са сваёй казой.

Скачаш бесклапотна... Вымяраеш далі,
Што спрадвеку смяглі без дажджоў і рос,
Дзе на сонцы косы кавылі часалі,
Дзе суркі і тыя пракліналі лёс.

Далі, над якімі казачнаю зданню
Цяжка падымаяўся стэпавы арол,
Каб палюбавацца на свае ўладанні,
Што бязмежнай пусткай леглі навакол.

Перакаці-поле! Ужо не тыя далі.
Досьць быць без працы! — Замярай хутчэй,
Колькі мы аблогі ў стэпу адабралі,
Колькі засталося адабраць яшчэ?

1957

ТАНЦЫ У СТЭПЕ

«Амурскія хвалі», «Дунайскія хвалі»,
Чые толькі сэрцы вы не падмывалі?
Па стэпе казахскім, пад небам без хмароў
Ізноў разліся вы, поўныя чараў.

Ну дзе тут уседзіш? І як тут устоіш?
Забудзеш пра стому, забудзеш пра тое,
Што прыдзецца спаць тры гадзіны, не болей,
І што асцюкі за кашуляй сваволяць.

А вальсам на змену — тут полька да ўпаду,
Факстрот да пракруту падэшваў — аж градам
У шчырых танцораў пот коціца з твараў,
З зямлі толькі пыл узнімаецца хмарай.

Хлапец-кіяўлянін з дзяўчынай-мінчанкай
Гатоў так кружыцца да самага ранку.
Аж зоркі у круг захацелі, спяшаюць,
Ды ад нецярпення ў дарозе згараюць...

«Амурскія хвалі», «Дунайскія хвалі»,
Чые толькі сэрцы вы не падмывалі?

1956

ІМ ЯНІНЫ

Палатка, як шацёр былінны.
Са скрынак зроблен стол адзін.
Спраўляем мы на лад цалінны
Адразу восем імянін.

Аж дваццаць год! А нібы ўчора
У калысках кіяўлян, мінчан
Заплакалі вясёлым хорам
Васьмёра юных грамадзян.

І брыгадзір наш весяліцца —
Падносіць ад імя усіх
Паўмісак залатой пшаніцы
Для юбіляраў дарагіх.

На пажаданні не скупіцца —
Гадоў жадае столькі ім,
Як у паўміску той пшаніцы,
І нават — колькі ў стэпе ўсім.

А ў хуткім часе, каб не меней,
А роўна столькі, як зярнят
(Што месцяцца ў ягонай жмені),
Было чарнявых немаўлят!..

На золку заўтра зноў павінны
На працу выйсці як адзін.
А сёня ў нас — на лад цалінны
Адразу восем імянін...

1957

У ПАЛАТЦЫ

Па брызенту лапоча-трашчиць
Дождж апрыклай назолай.
Так і хоча да ніткі змачыць.
Ноч ды стэп навакола,

...Дождж трашчиць.
Прыгадаў я цябе,
Лес далёкага краю,
Дзе, як быццам маршчынку на лбе,
Сцежку кожную знаю.

...Казку мы на начлеze гурбой
Слухаем з захапленнем,
І трашчиць кулямётнай чаргой
На кастры сыраваты яленец.

Дождж...
А мне перагліка крычыць,
Луг дыміцца на досвітку роены,
Песня роднага краю гучыць:
— Ой, бярозы ды сосны!..

1956

ЛІСТ З ДОМУ

Бурты кладуцца, як барханы.
Лапатам не даём астыць.
Ды што за шум?..
Прыйшлі лісты,
Лісты ад родных, ад каханых.

І мне ж тут нешта быць павінна...
Матулін почырк пазнаю.
І піша пра бяду сваю,
Пра радасць і пра ўсе навіны:

«Сусед наш справіў наваселле.
Ну а ў бары па верасу
Грыбоў — хоць закладай касу,
І ўжко арэхі палыселі...»

Вуголле з печы ўранні скача.
Кот мыщца на акне пачне,—
І верыцца, што ты ка мне
Паспееш на пірог гарачы».

Я сёмы раз, забыўшы стому,
Чытаю гэты ліст,

нібы

Я на Ушаччыне пабыў,
Пагутарыў з усімі дома...»

І зноўку зерне з-пад лапаты

Уверх ляціць ва ўсе бакі
І падае. (А так шпакі
На луг садзяцца там, за хатай...)
1957

ВЕЧАР НАД ТАБОЛАМ

Павекі ўжо заплюшчылі лілеі,
Спяць, ліст-далонь падклаўшы пад шчаку
Табол парушыць іх спакой не смее —
Стамлёна расцягнуўся на пяску.

І вецер так залётаўся, што, ўрэшце,
Тут падрамаць у чарапы прылёг...—
— Ой, гусі воду скалацілі ў рэчцы...—
Дзяячовы голас чуеца здалёк.

На беразе засмяглым бестурботна
Аб нечым ціка шэпчуць кавылі.
Глыбей залезлі ў залатыя соты,
Як чорныя, калматыя чмялі,
Сланечнікавы семкі;

І чакаеш,
Што зараз рантам загудуць яны
Суладна з песняй трактароў, якая
Са стэпу гоніць векавыя сны.

1956

* * *

І венікамі з лозаў ніцых
Брыгадны ток падмецины.
І з красак стэпавых, пшаніцы
Вянкі рупліва сплецены,

Каля палаткі тэрмінсва
Сабраліся цаліннікі.
Сам брыгадзір пачаў прамову
Падвесці трэба вынікі.

Прэзідьум тут не абранны,
Паперамі не шастаюць.
Кудлаціць вецер апантаны
Хлапцам чубы віхрастыя.

І асвятляе мітынг гэты
Камбайн сваімі фарамі.
Ды вось і ўсе вянкі надзеты
І волескі раздараны.

Не ўсе з вянкамі — ды нічога
(Сплялі іх малавата мы).
Уперадзе ўраджаяў многа
І цаліны няўзнятаяе.

1957

* * *

Як захліпнуўся ад радасці жаўранак,
Славячы сонца вясновага дня,
Як па куп’і на балотных выжарынах
Мякка хрумсціць пад нагою сушняк;

Як па-над ярам пад ветравым подыхам
Вольха сухая рыгаць і рыпіць,
Як адвячоркам над соннымі водамі
Кнігаўка ўсё недапросіцца піць,—
Тры гады я не чую.

Як засінелася возера чыстае,
Бо маладая красуня вясна,
Каб падсініць хмар касынкі пушыстыя,
Сінькі ў ваду сыпанула спаўна;

Як палахлівым дзіцём устрывожаным
Хмель каля вольхі абвіўся вакол,
Як у бары, бы маленъкія вожыкі,
Шышкі хваёвыя ўсыпалі дол,—
Тры гады я не бачыў.

Як над бруістую шустраю рэчкаю
Пахнущы лілеі, аер і чарот,
І першацвет далікатны парэчкавы,
І чарназём той, што вывернуў крот,—
Тры гады не ўдыхаў.

У маёй азёрнай старане

Зноўку ступаю знаёмымі сцежкамі,
Тымі, што крочыў на золку заўжды.
Кветкі мне ўслед пазіраюць з усмешкамі,
З тымі ж, з якімі глядзелі тады...

І крапіва маладая стрыкаецца,
Быццам пяшчотны, прыемны ўспамін.
Ем я капусту трыгубую зайцаву,
Гладжу замарожаны ліст журавін.

Ясны блакіт вам,
    прасторы зялёныя,
Хай жа над вамі з зары да зары
Радасна жаўранкі звоняць натхнёныя,
Сонца гарыць!

1957

ДОМА

Якая радасць у мяне,
Калі дадому завітаю!
Тут ні адзін не абміне,
Пагутарыць і распытае.

І як жыщё, і як настрой,
І чым я маю пахваліцца...
— Зайшоў бы на бліны,— парой
Мне кіне цётка-жартайуніца.

Суседка ўспомніць, як сама
Маю калыску калыхала,
Як прыгажэйшае імя
Яна мне колісь выбірала.

А то заўважыць:
    паплячэў,
Прыгнуўшыся заходжу ў хату.
І мімаходзъ дадасць яшчэ,
Што падрасло дзяўчат багата...

1957

У РОДНАЙ ХАЦЕ

Нарэшце я у роднай хаце,
Тут конины шорах песьціць слых.
Зноў пра жаніцьбу кажа маці
Ды пра чужкых нявестак злых.

Ніжэйшай, меншай стала хата...
Будзільніка знаёмы стук...
Маленства чарамі багаты
У столі кожны цъмяны сук.

Мне гэты прыпечак знаёмы
І кожны вілачнік сухі,
Парог, што ў шлях адзін — дадому
Заўжды злучае ўсе шляхі.

Парог пасечаны, шурпаты
(Зрабіў яго чарнайшым час):
Зімой дрывотняй і варштатам
Служыў ён удаве не раз.

Мне кожны кут тут казак поўны,
Ён даражэй для сэрца стаў.
І фікус, што я флянцам помню,
Упёрся ў столь іабом ліста...

1957

* * *

Сёння я шчасцем п'яны,
Сёння я ўсім расчулен.
Чаю чаборам духмяным
Мне завары, матуля.

Сёння пачуццям цесна,
Сёння я ў цуд паверу.
Ты заспявай мне песню
Аб перапёлцы шэрай,—

Як яна з крыкам лятала
Ды па-над чыстым полем,
Дзетачак дробных шукала,
Ды не знайшла іх болей...

Сёння я поўны ласкі,
Сёння я зноў гатовы
Любай з дзяцінства казкі
Слухаць чароўныя слова:

«Воўк к кавалю прыходзіць:
— Чуў, што ты майстра вялікі.
Стану табе на выгодзе —
Тонкім язык мне выкуй...»

Хай калыханкай знаёмай
Казка гучыць і песня,
Хай жа маленства на момант
У сэрцы майм уваскрэсне!..

1957

БАЦЬКУ

Не выйшаў ты і ў гэты раз
Мяне спаткаць, паднесці рэчы...
Ля весніц толькі зноў твой вяз
Крануў галінамі за плечы.

Ты мне не падасі руکі,
Глядзіш удалъ з-за шкла партрэта.
Ці бачыш, вырас сын які?
Скажы хоць слова для прывета.

А я... чакаў з усіх дарог
Цябе ў сорак чацвёртым... летам.
Калоны ні адной не мог
Я прапусціць з ахапкам кветак.

Хацелася пачуць: «Сынок...»
І крыкнуць радаскае: «Тата!»
Бацькоўскім быў мне кожны крок...
У сё ішлі, ішлі салдаты...

Каторы раз сыходзіў снег...
Дамоў вярнуліся суседзі.
Я кожнаму насустроч бег
І чуў кароткае: «Прыедзе...»

Калі ж у крыўдзе мне сябры
Гразіліся падчас бацькамі,
Тады хацелася наўзрыд

Заплакаць шчырымі слязамі.

Не плакаў я — усім на злосць,
Бо ў хаце быў адзін — мужчына.
Не йшоў ты...
Маці маладосць
Глыбей заворвалі маршчыны.

І зараз — еду я здалёк,
Чакаю ўсё — зайду, а маці
Мне скажа: «Пазиаеш, сынок?..
Вось наша ўся сямейка ў хаце...»

Паверыць цяжка мне таму,
Што больш не прыйдзеш ты дадому.
А шапку я заўжды здыму
Перад магілай невядомай...

1958

***

Ізноў вясна гасцюе на Ушаччыне,
Усмешкай сонца маладзіць блакіт.
Няўпэўнена, з чупрынай ускалмачанай,
Ступаюць па праталінах гракі.

Загаварылі льдзіны звонкай моваю,
Раздаўся ручай ў вясёлы спей.
Пакуль што футгру цёплую, зімовую
Таропкі заяц скінуць не паспей.

Запахла багунамі і жывіщаю.
Хмель забрадзіў у баравых імхах.
А хутка гром паважны з блгскавіщамі
Уладна прагрукоча па шляхах.

На ганку новай хаты шпак высвіствае,
Крутым узмежкам прыпякло гарбы.
Як кураняты, кволыя, пушыстыя,
Праклюнуліся коцкі вярбы...

УШАЧЫ

Я ў свой дарагі горпасёлак Ушачы
Дамоў завітаў на канікулы.
Хацелася родных, знаёмых пабачыць.
І рэчка, і лес мяне клікалі.

Па вуліцы, змалку знаёмай, іду я.
Мне радасна глянуць навокала —
І злева будуюць і справа будуюць
Дамы — камяніцы высокія,

Здаецца, працягваюць для прывітання
Кляны мне далоні зялёныя.
Расказвае дыктар (не горш Левітана)
Пра ўсе дасягненні раёкныя.

Завод новы ў хоры гудкоў басавітых
Нясмела падцягвае тэнарам.
Не налюбуюся свежым блакітам
І гэтымі хмаркамі пеннымі.

Навінай спяшаюць сябры пахваліпца:
— Іграе ўжо вальсы натхнёныя
Аркестр духавы.
Гак, і ў нас, брат, сталіца,
Хоць, праўда, пакуль што
Раённая.

1955

ЛЯДЫ

Там-сям ад сонца папаратнік ссох,
І туляцца да пнёў апенкі сонныя.
Пяшчотны, мяккі мох
Навокал лёг,
Нібы сняжынкі — зорачкі зялёныя.

Як нейкі скарб хаваюць пні-камлі,
Шырзі тапыраць пальцы вузлаватыя,-
Не хочацца кідаць тае зямлі,
Дзе узраслі,
Две верхам хмары краталі...

1957

БАЛАДА ПРА МАЦІ

I
Юнак смуглатаўры гайдаецца.
На тонкай вяроўцы гайдаецца.
Расчэсвае вецер чупрыну яму.
Ніхто у зямліцу сырную чаму
Схаваць яго не здагадаецца?
Гайдаецца хлопец, гайдаецца...

Дратамі калючымі скручены
Гаротнаму белья ручанькі.
Разняць іх — матулі няма.
Вадою крынічнай гаючаю
Прамышль яго раны пякучыя
Не прыйдзе матуля сама.

Гайдаецца хлопец, гайдаецца.
Ды маці чужая ўглядаетца.
А вочы такія сінія —
Як сынавы...

II

А драч надаедла скрабе і скрабе,
Жанчына магілу капае сабе.
Блішчаць за спіною фашыстаў штык
...Як сонца будзіць пачалі жаўрукі,
Туман лугавіны выбеліў,—
Знайшлі курганок ля ракі,
Пустой засталася шыбельня,—

За гэта прысуд ёй такі.

Лапата цяжкая,
Лапата тупая.
Старая магілу
Капае, капае.

А пот высыпае,
А пот высыхае.
Матуля магілу
Капае, капае.

Па шолаху знае
Тут кожную хвою.
Шапоча лапата
З шурпатаі жарствою...

Маці ўсміхаюца
Сынавы вочы.
Дзе ты, далека?
Дзе ты, сыночак?..

Позірк матулі
Ласкай іскрыцца,
Ды падганяюць
П'янныя фрышы.

Чужынцы стаяць за спіною,
Чужынцы звіняць крыжамі —
Магіламі за сабою

Гэтую зямлю укрылі.

Чужынцы стаяць грубанамі,
І промні на касках застылі.

Чапляюць за сосны
Набухлыя хмары,
Прanoсяцца злосна
Вятры па абшарах.
Чутны і плач і енкі
У скогаце ветру шалёным.
У перуновых скаргах —
Чутны зямлі праклёны.

Заціх бы пярун умомант,
Застыў бы ў апошнім раскаце,
І сосны палеглі б саломай,—
Каб слова сказала маці.

1951

ВЯСНА У БРЭСЦКАЙ КРЭПАСЦІ

Застылі ў нерухомасці фарты
З прабітым цемем ніzkага скляпення.
І амбразураў чорныя раты
Перакасіла страшным утрапеннем.

А тут нядаўна сеяў смерць свінец,
Стагналі бамбавозы ў чорных хмарах.
Глытаў снарады мутны Мухавец,
Все ўсе бакі ляцела цэгla жарам.

Здавалася, расшчэпіцца зямля.
Ды гэта пекла вытрымалі людзі.
Цяпер чаромхі квæценню пыляць
І першы гром у лузе краскі будзіць.

А ў гнёздах-гамаках на ўсе лады
Гарластыя гракі кryчаць без сцерпу.
Вярба стаіць сагнутай, як тады,
Калі баец ваду пілоткай чэрпаў.

Для тых, хто гронку бэзу не кране,
Каму не зазірне матуля ў вочы,
Сюды вясна спяшаецца раней
І пакідаць гэты куток не хоча.

Хор салаўёў не моўкне на зары.
Смерць больш не хмурыцца халоднай мушкай.
Вясёлка сяміцветная гарыць
Над крэпасцю, як ордэнская стужка...

1958

ШЧАБЯТУН ПРАЦЯГНУЎ РУЧАНЯТЫ...

Шчабятун працягнуў ручаняты
І кryгчыць, непаседа: «Дай!..»
Дай — шпака і буслоў цыбатых,
Дай — вясновае сонца над хатай,
Вус дзядулеў паторгаць — дай!..

А ўзмужнее, даросльм стане —
Што ён возьме ў рукі тады?
Ці сякеру — стаўляць рыштаванні,
Ці жалейку — будзіць світані,
Ці рыдлёўку — садзіць сады?

Хай не прыдзецца ім ніколі
Прабіваць амбразуры ў муры.
Браць сякеру — каб сеч таполі,
Браць жалейку — пець аб няволі,
Браць рыдлёўку — магілы рыць.

Спраў на свеце для рук багата:
На зямлі ўсёй навесці лад,
Кроквы ставіць над новай хатай
І пралескі насіць дзяўчатам,
Калыхаць дарагіх немаўлят...

1958

***

Світанняў я з табой не сустракаў,
Не рассякаў вяслом азёрнай хвалі.
І толькі ў хваляванні скуб рукаў,
Калі цябе да дошкі выклікалі.

Здавалася, што бачыць увесь клас,
Калі ў твой бок глядзеў я незнарокам.
Каб аб себе напомніць лішні раз,
Па пяць заўаг я зарабляў на ўроку.

Што стала мне ты нейкаю другой,
Баяўся і сабе прызнацца ў гэтым.
Ды толькі ўсе чамусыці нас з табон
На кніжках плюсавалі без сакрэту.

Ну, а калі кілометры за два
Дамоў з аднавяскойцамі ішла ты,
Як крыўдна мне было, як я злаваў,
Што каля самай школы наша хата.

Гады прайшлі. У кожнага свой шлях.
І апынуўся я не ў роднай хаце.
...З усмешкай палахлівай на губах
Я сніў цябе ў студэнцкім інтэрнаце.

І вось, нарэшце, на лістах шасці
Прызнаўся я табе ў сваім каханні.
З трывогай «заказное» апусціў

І атрымаў адказ — тваё маўчанне.

Дамоў прыехаў.
Кажуць, трэці дзень
Грышць тваё вяселле (я ж не веру).
Вянок з гароху хочуць мне надзеяць
Сябры, як адстаўному кавалеру.

Хай надзялоць — мне невялікі страх,
Я з гора пацятну з кілішка троху.
Дык пасядзім з табою мы ў вянках,
Твой з красак палявых, а мой — з гароху.

...Хай снег гадоў асядзе ў валасах,
Хай будзе мне хоць пяць разоў па дваццаць —
Усмешкай палахлівай на губах
Ты школьніцай мне будзеш усміхацца...

1957

ДОБРАЙ РАНІЦЫ!

А птушкі расстанне прарочаць.
Зара маладая займаецца...
Кажу я табе:
                         — Добрай ночы...

Хоць трэба казаць:
                         — Добрай раніцы.
І вочы ўглідаюцца ў вочы,
Гарэзныя, шчыра ўсміхаюцца.
І кажуць яны:
                         — Добрай ночы.
Хоць трэба казаць:
                         — Добрай раніцы.
І рукі разняцца не хочуць—
Мацней яшчэ толькі сціскаюцца.
І кажуць яны:
                         — Добрай ночы.
Хоць трэба казаць:
                         — Добрай раніцы!

1957

ВІШНІ СПЕЛЯЯ...

Жнівень плаваў па-над даллю
Пахмурнелаю.
Мы з табою абіralі
Вішні спелыя.

Нам з табою самі голлі
Нагіналіся.
Рукі нашыя міжволі
Сустракаліся.

Адвячорак нахапляўся.
Праца ўвішная.
Ды марудна запаўняўся
Кошык вішнямі.

Ды палалі твае вусны
Зружавелья —
Сакавіты ж і смакуемы
Вішні спелыя...

1957

* * *

Жывіцы водарам густым
Настоены сасновы хoram.
І ў ім жывеш, канешне,— ты.
І звонкі бор гудзе — гуторыць.

Вартуюць хвоі твой спакой.
Птушыным песням — вокны насцеж,
Зязюля будзіць раніцой
І доўта-доўта лічыць шчасце.

Ідзеш ты — узыходзіць дзень.
Табе купаюць ногі росы.
Па красках лугавых ідзеш —
І прачынающа пакосы.

Над сонным возерам сядзіш,
Паволі заплатаеш косы.
Наўкол няспуджаная ціш.
Плыве—плыве туман бялёсы.

А ты ўсміхаешся, Вясна.
Каб толькі ведала сама ты,—
Як губы хмеліць дап'яна,
Як косы пахнуць лугам, мятай

І раптам — зніклі чараты,
І бор, і возера з туманам —
Быў гэта толькі сон жаданы.
Скажы, а як хацела б ты?..

1958

* * *

Ты рамонкаў белавейкіх
Не зрывай.
У пялёсткаў тайнаў нейкіх
Не пытай.

Хіба ж ты паверыць хочаш
Іх хлусні?
Я ж з табою — ты мне ў вочы
Зазірні.

Там ты ўбачыши — хмар прадонне
І блакіт,
Там ты ўчуеш — шчасцем звоняць
Жаўрукі.

Колькі там заранак ясных,
Залатых,
Сонцам ззяеш там нязгасным
Толькі ты.

1958

НА МАЕВАЙ РАСЕ

На лугу-
Мурагу
На зялёненъкім
Ды пасе
Па расе
Хлопец коніка.
    А лагчынай
    За дуброваю
    йшла дзяўчына
    Чарнабровая.
Да вады
Ішла
Да крынічнае —
Не туды
Завяла
Сцежка звычная.
Заблудзілася,
Запазнілася.
Ногі ўсе
У расе —
Абрасілася.
У хлапиа-
Малайца
Ды прасілася:
    — У тумане
    Ты мяне,
    Дзейку моладу,
    Не трымай —

Месяц май
Яшчэ з холадам
Ночка позная.
Маці грозная.
Маці злосная.
Сцежка росная.

— Я расу
Абрасу
Да расіначкі.
Я цябе, красу,
На руках панясу
Да хаціначкі.
— Мне дамоў пара..
А ўзышла зара.
Хутка раніца —
А юнак ніяк
Не расстанецца...

1958

***

Удзень не паліць і не студзіць,
Уноч дыхне крыху марозна.
Чамусыці ў гэтым годзе студзень
Ужо занадта несур'ёзны.

То белахвостаю ваўчыцай
Раз'юшаная завіруха
Па тратуары чорным мчыцца.
То каняжы зазвоняць глуха.

І як застацца верным модзе? —
Папераблытаны сезоны:
Сягоння — футра не зашкодзіць,
А заўтра — кроch пад парасонам.

— Вясне даўно пар-па! — вароны
Да хрыпаты крычаць гатовы.
І лужыну хлапчук дураны
Фарсіруе ў валенках новых...

1958

***

З піпетак-сасулек,
як доктар, вясна
Адмервае каплі гаючыя...
Зямля ажывае. Гамоніць сасна
Пра летнія ночы над кручаю.

Адмервае каплі...
на узмежках, лугах
Пад снегам трава прачынаецца.
Ужо загуляла рака ў берагах.
Вясёлае сонца ўсміхаецца.

І хутка пралесак,
нібы праз агонь,
Праб'еща праз снег пад ракітамі,
І адлюструецца ў воку яго
Лагоднэе неба блакітнае.

1957

***

Час вечаровы.
Пах чабаровы.
Кветку-званочак крані —
Песні пальюща адтуль жаўруковы
Шмат іх за дзень названіў.

Золатам зорным
Бераг азёрны
Ночка гацць пачала.
Чуецца гуд па-над прорваю чорнай
Рупіцца ў вулей пчала.

Вось ад затокаў
Топкіх, глыбокіх
Мякка туман паваліў,—
Быщцам спусціліся долу аблокі,
Бы хто чарот запаліў.

1957

НАД ВОЗЕРАМ

Конікі — начныя матарысты —
Завялі свае рухавічки.
На траве раса гарыць іскрыста,
Разбрывіся лугам светлякі.

У люстэрка вод глядзяць бярозкі,
Быщцам карагод дзяўчат-красунь,—
Як мадней навесці ім прычоскі,
Як заплесці зоркі у касу.

Вось стаіць па пояс у пшаніцы
Стройным кавалерам дужы дуб.
І яму сягоння штось не спіцца,
Зухавата распусціў свой чуб.

Лье святла няспынныя патокі
Месяца далёкі аб'ектыў,
І ад захаплення у затоках
Не паварухнуцца чараты.

Ды парою лешч хвастом пялёхне,—
Паплывуць да берага кругі.
А навокал гэтак свежа, лёгка!
Пахне мята, хмеляць мурагі.

Часам качка ўскракне нечакана
Ды кігікне кнігаўка ў нудзе.
Эх, і слайна ж удаваіх з каханай
Фільмы ночы жнівеньскай глядзець

1955

ЗІМОВАЕ

Зноў зіма старая
На азёрах селіща,
Шыбы-льдзіны працірае
Рукавом мяцеліцы.

Высыпае зоры,
Шчодрая, багатая,
Дым слупамі ўгору
Цягне па-над хатамі.

Маладзік на небе,
Воўк галодны шчэрыцца
Тым акрайцам хлеба
Добра б павячэраў ён.

Снег рыпіць настылы,
Як масніцы новыя:
Як ты сэрцу міла,
Роднае,

зімовае!

1958

* * *

Чарот у кольцах ледзяных
Шапоча пра вясновы вечар...
Замоўкне свіст віхураў злыҳ,
Туман атуліць зябка плечы...

Аеру корань у віры,
Як вуж бліскучы, паласаты.
Тут недзе над карчом старым
Заснуў спакойна сом вусаты.

Снег прыбярэжны на вадзе
Бялее чарадой хмурыннак.
Адна рачулка анідзе
Не спыніцца ні на хвіліну,

Імчыць да возера хутчэй,
Глытае жорсткі снег завеяў —
Ёй трэба возера яшчэ
І абудзіць і абнадзеіць:

Пара ўжо лёд, як ганьбу, змыць!
Ці ж возера не мае сілы,
Што так пакорна для зімы
Абрус свой белы раскаціла?!

1958

БОР

Чаго, бор мой, не шумен?..
(З народной песни)

Іду па зайцавых слядах.
У вышыні гамоняць хвоі.
І галаву мне хмеліць пах
З халодным снегавым настоем.

Заняты думаю сваёй,
Бор, уздыхаеш, засмучоны.
Чуваць, як аб галінкі хвой
Сняжынкі б'юцца з мяккім звонам.

Мне навяваеш роздум, сум,
Казыгаш кволаю ігліцай.
Табе і радасць я нясу,
Спяшаю горам падзяліцца.

Дзесь рэха клікае тапор.
Прайшоўся вецер бураломам.
І дзе б ні быў я,— чую, бор,
Твой бас прыглушаны,

знаёмы..
1958

ДЗЕНЬ ДОБРЫ, ІНТЭРНАТ!

Дзень добры, інтэрнат,— стары знаёмы,
Вясёлая студэнцкая радня!
Зноў важыць чамадан лягчэй, чым дома,
Зноў дабаўляем дзірак у рамнях.

За лета шмат пытанняў не распылі —
Па вечарах дыскусія кітіць.
Над кнігай чайнік, выцятнуўшы шыю,
Нібы гусак разгневаны, шыпіць...

Зноў, любы інтэрнат, да позняй ночы
Струменіцца свято з тваіх акон —
Так свецацца ад шчасця ў бацькі вочы,
Калі сваіх сыноў сустрэне ён...

1956

***

Са стараны радзімай зноў
Я да цябе прыехаў,—
Адтуль, дзе статкі туманоў,
Дзе пераклічы перуноў
Уторыць баравое рэха.

Галінку з ветрам — ад сасны
Чарот—з азёрных хваляў,
Ад бору — веснавыя сны,
І колас — з першай баразны,
І ўсмешку сонечную з даляў

Табе ў дарунак я прывёз,
Каб ведала, што болей
Нідзе няма такіх нябёс
І летуценніцаў-бяроз,
Такога сіняга раздолля.

Яшчэ прывёз антонаў я,
Духмяных, сакавітых,—
Каб ведала: як і твая,
Матуля добрая мая
Характар мае не сярдзіты,

1958

ПАДАРУНАК

Магазін дарункаў, як заўсёды,
Перапоўнен перад Новым годам.
Кожны рэч купляе на свой густ.
Гэты — «Раніцу ў сасновым лесе»,
Той вось (пэўна, юнай паэтэсе)
Просіць загарнуць Купалы бюст.

Важны дзядзька ззяе веснім сонцам
Выбірае чарнабурку жонцы.
А сынку маленькаму няўцям,
Запытаща ён у таты мусіць:
— А лісіца маму не укусіць?
(Што пра моды ведае дзіця!)

На дарунак гэтакі багаты
Трох стыпендей трошкі малавата.
Адставаць ад іншых не люблю
І для аднакурсніцы чарнявай
(Бо, канешне, тут не у кошце справа)
Чамаданчык зручны я куплю.

Хай жа ў ім з канспектамі ў сяброўкі
Будуць пісьмы шчырыя, паштоўкі
І ад хлопца кветак цэлы куст!
Магазін дарункаў, як заўсёды,
Перапоўнен перад Новым годам.
Кожны рэч купляе на свой густ...

1955

З КАНЦЭРТА

Слупы спяшаюць следам.
Дарогаю шасэйнаю
Дамоў з канцэрта едуць
Артысты самадзейныя.

Што адсырэе голас,
Салісты не клапоцяцца,
І песьень рой вясёлы
Прасторам вольным коціцца.

І дзеляць кавалеры
(Партнёры дужа ласыя!)

З садоў глядачак бэры
І пінжакі уласныя.

Тут здыме ўраз рукою
Санлівасць, міну злосную,
Як дуб над галаўою
Страсе галіну росную.

А пеўні навакола,
Пачуўшы песьні шчырыя,
Гарланяць «біс!» вясёла
Ды крыллем апладзіруюць

1957

ЗАЗІМАК

А веџер вуліцы расчысціў.
Бухматы,
пухкі
снег пасыпаў,
І кулачкі засохлых лісцяў
Сціскаюць маладыя ліпы.
Застылі ясені ў палоне,
Ды толькі дворнікі ў адчай.
Снег саграбці у дзве далоні
Спяшае снегаачышчальнік...
Мароз здароваецца палка —
Зіма ўжо тупае старая.
На Свіслачы праныры-галкі
Трываласць лёду правяраюць.

1957

ВОСЕНСКАЕ

Прыбавілася клопату ў шпакоў —
Абмеркаваць маршрут і ў шлях сабрацца,
І на прасторах скошаных лугоў
Стаяць стагі адзнакай рупнай працы.

Падперазаў фарсісты, дужы дуб
Зялёны пояс хмелю з кутасамі
І ў яр глядзіць, дзе, выпіўшы ваду,
Аер шавеліць вострымі вусамі.

А верабей чырыкае ўвесь час —
Ён задаволен восенскім парадкам.
З бусліхай бусел у апошні раз
У бельх майках робяць фізарарадку.

Грукоча малатарня за сялом.
З - з а хмар убачыць неба немагчыма.
Жывіцай хвойнай пахне новы дом,
І комін папярхнуўся першым дымам.

Зноў восень гаспадыняю прыйшла
І з новай збажыны — у дзве асыміны
Духмяных караваяў напякла,
А жар павыграбала на рабіны...

1958

ЛЁН

Павыспеў лён,
Кранеш рукою ледзьве —
Звініць загон,
Звініць літою меддзю.

Тут жаўрукі,
Што праслаўлялі далі,
Свае званкі,
Напэўна, пагублялі...

А лён збяруць —
Палёў калгасных цуда,—
На ўвесь раён
Грымець вяселлі
будуць.

Зімовы сон
Абудзяць бальшакамі —
Знаёмы звон
Пачуеш пад дутамі...

1957

ТРАДЫЩЫ

Традыцый многа павялося.
Між іншых я люблю адну,
Калі — ці то зімой, ці ўвосень
Сусед суседа шчыра просіць
На навіну,
на свежыну.

...Увосень пахнуць караваі,
Гарой—пшанічныя бліны.
З мядовухаю бутлі з краю,
У коптур зелле наліваюць —
У кубел зычаць спарыны.

Зімой агонь палае ярка:
Памінкі правяць кабану.
Страляюць вугалі, агаркі.
Патэльню угінаюць скваркі —
З цыбуляй смажаць свежыну.

Цячэ размова ціхай рэчкай.
Смяеца радасць за сталом.
Забыліся ўсе крыўды, спрэчки.
Пра перапёлчына гняздзечка
Пяюць. Жадаюць шчасця ў дом.

Хай багацеюцы!
Хай жа ў міры
Усе суседзі без нуды

Жывуць, не свараща задзіры.
Адзін другога просяць шчыра
Няхай на свежыну заўжды!

1957

КАЛАЎРОТЫ

— Калаўроты! Калаўроты!
Найадменнейшай работы,—
Заклікае гучна дзед,—
— Не знайсці нідзе ім роўных
Робяць з воўны шоўк чароўны.
Падыходзяць паглядзець.

— Экспанат свой гэткі рэдкі
У музей ты здаў бы, дзедка,—
Кінуй нейкі жартаўнік.
Уздыхнула тут бабуля —
Калаўрот яе расчуліў.
А натоўп растаяў, знік.

Толькі хлапчуکі наўкола —
Хочацца крутнуць ім кола.
Дзед выкрыквае радзей:
— Не знайсці нідзе ім роўных
Робяць з воўны шоўк чароўны
Пакупнік жа не ідзе...

— Налятайце! Калаўроты! —
Налятаць няма ахвоты.
Разыходзіцца базар.
І стаяць, нібы сіроты,
Новенкія калаўроты.
Позна, дзед, прывёз тавар!..

1956

* * *

І хвалі лоб азёрны не маршчыняць.
Адклекатаў ягоны весні гнеў.
Адпалыхаў запальчывы ляшчыннік.
Ад холаду алешнік пасінеў.

У ракушак пакручаныя трубы
Іграе вецер з рання да цямна.
Не стала ўжо густой чупрыны ў дуба,
І толькі кучараўная адна

Яшчэ бярозка.
Бы мастак натхнёны
Паставіў пэндзаль,
Думae над тым,
Ці кінуць бор такім, як ёсць, — зялёным,
Ці фарбаваць пад колер залаты?
1958

У ПАРОНІНЕ

Сцены, як звон.
З сосен татраўскіх дом.
Рогі аленя, газніца.
Белы Дунаець шуміць за акном...
Рыпнула ціха масніца —

Да Ілыча за парадай прыйшоў
З сынам гураль барадагы.
Знялі калматыя шапкі з галоў •—
Суляць «дзень добры» у хату.

Прыдзецца ім Ілыча пачакаць —
Зранку падаўся па справе:
Трэба на станцыю, да цыгніка —
Пісьмы ў Расію адправіць.

Покуль адсюль на валах на старых
Выедзе пошта арбою,—
Пройдуць гадзіны. А там жа сябр
Пісем чакаюць, як зброі.

Спорнай, таропкай хадою ідзе,
Сцежкі арліныя ўюцца.
Там, у Расіі, займаецца дзень
Зарывам рэвалюцыі...

Экскурсавод!
Ты не крыўдзіся, брат,—

***Мае браты,
мае суседзі...***

Ты, можа, тут, як памылка якая.
Ленін са станцыі крочыць назад,
Выйдзем насустрач — спаткаем!
1953

* * *

Між абвалаў,
Стромых скалаў
Сцежка пакручастая.
А ў далінах
Па галінах
Дзікіі вецер шастае.

А ў гуралкі
Позірк палкі,
Усмешка са спакусаю.
Маладая,
С плеч спадаюць
Два патокі русыя...

Б'юць вясёлкі
На асколкі
Вадаспады горныя.
Зачаруюць
Завіруюць
Тыя вочы чорныя.

Уцякае
Ды гукае.
Пікі гор туманяцца.
З правадніцай
Заблудзіцца
Я гатоў да раніцы!..

1958

***

Хмары —
горы,
горы —
хмары...

Дзе адны,
а дзе другія?
Неаглядныя абшары
Ды арлы, як вартавыя.

Ды далека птушка енчыць.
Буркаю туман спаўзае.
Абарвецца ўніз каменъчык —
Подскакам імчыць, як заяц.

Сцежка ўецца — цягне ўгору,
І спыніцца тут не змусіш.
Ад рамонкаў і чабору
Вее роднай Беларуссю.

А плячыстыя асілкі —
Валуны ў імшанай медзі •—
Праз жарсцвяныя цадзілкі
Сырадой патокаў цэдзяць.

Што вышэй бялее гэта?
То зіма на ўмовах льготных
Арандуе пляц у лета —
Беліць снежныя палотны.

Тут сякуць завеі шротам
Ды грукоча гром абвалалаў.
Тут арлы бяруць узлёты,
Хмары кланяюща скалам.

1958

У ЗАМКУ ВІТАЎТА

Азёрамі блакітнымі спавіты,
Авеяны легендамі Т'ракай.
І замак за равамі.
Княжа Вітаўт,
Мы да цябе у госці — сустракай!

На ланцугах узніць цяжкую браму
І перакінуць мост аддай загад.
Туровым рогам нас не кліча замак,
Нямых байніц прыжмураны пагляд.

А веер лесвіц холадам стагоддзяў
Адразу нас з Алданаю абдаў.
Князь, не крыўдуй, што без дазволу ходзім.
Тут цішыня — маўклівы уладар.

Дзяўчыну я князёўнай называю —
Яе імя, як і тваёй дачкі.
Муры цалуе хвала, як жывая.
Чубы кустоў тапыраць астраўкі.

І цягнечца перарасці руіну
Бяроза кучараўай галавой.
А песня пра уральскую рабіну,
Як ластаўка, лунае над вадой...

1958

ЮРГЯЛІС¹

— Юргяліс! Юргяліс!
Ты дзяцей сваіх вучы!
Вы ўсе, дзецы, паўтарайце,
Не пярэчце ані ў чым.

Ну, канешне, недарэчы
Тут Юргялісу пярэчыць,
Бацьку ўторыць рад,—
Калі ён з касой гарэза,
Калі вочы сінім бэзам
У яго гараць.

Карагод — спявае, плача,
Карагод — імчышца, скача,
Карагод — застыў:
Раз Юргяліс патрабуе —
Просьбу выкананаць любую
Абавязан ты.

Можа, песня тут не тая,
Я ў Юргяліса пытаю,
Што не жэніща?
Добра ў пору залатую,
Ды зіма як залютую,
Дзе ён дзенецца?

Што Юргяліс скажа зараз,
Як тут быць?

Ды чую: гярас! —
Значыць — добра! Так!

¹ Юргяліс — карагодны літоўскі танец, блізкі да нашага Юрачкі.

Рад старацца, калі хваляць,
Бо для Юрачкі Юргяліс
Як-ні-як — сваяк!

1958

НА ВОЗЕРЫ БАЛТЫС

І хто яго белым назваў,
Такое блакітнае возера?
Ен, можа, як я, веславаў
Пад сінім, праменістым позіркам.

Мо', быў зачарован тады
Такімі ж дзяячымі косамі,
Што здаўся ій колер вады
Аднолькавым з імі, бялёсымі...

Што толку з гаданняў маіх,
Этнографы зоймуща называю.
Мы ў царстве красы удуваіх,
Яна мне дарогу паказвае.

Вяслую з бядой папалам,
Кірую сваёй двухвясёлкаю,
І пырскі лятуць ад вясла,
Іграюць на сонцы вясёлкамі.

Чарпак затапіла вада,
Нагрэтая сонейкам чэрвенья.
Плыўём мы...
Ахутвае даль

Смугою празрыстай вячэрняю.
Дзяўчыне пінжак. аддаю,
Мацней налягаю на вёслы я

І з Саўляю² разам пяю
Пра дудачку песню узнёслую.

А сонца садзіцца.
Спачне
Няхай сабе трохі, высокает!
Мне свеціць другое ясней —
У лодцы вязу,
сінявокае.

1957

* * *

Галубы над кожнай хатай
Белаю мяцеліцай.
І прапахлі рутай-мятай
Навылёт аселяцы.

Шэпчуць зоркі закажаным:
— Ты даўно чакаў нас сам.—
Ходзіць чэрвень хмельны, п'яны,
Ходзіць чэрвень Каўнасам.

З настраёваю адлігай
Самыя схмурнелья,
Бо сягоння свята Ліга
Будзе ночку цэлую.

І чакаеш — з зорным жарам
Коўш кульне Мядзведзіца,
Маладзік нырне з-за хмараў —
Хвалімі праездца.

Рэха дражніцца з узлессем
Бераг поўны гоманам.
І плавиць вянкі і песні
Сінявомм Нёманам.

1958

---

² Саўля (літ.) — сонца, тут імя дзяўчыны.

***

А мы не шкадавалі ног,
Бо гнаўся дождж па пятых.
Ды так нагнаць ён і не змог —
Страхой акрыла хата.

Дождж сціх.
І сонца з вышыні
Зірнула над пасёлкам.
Ты ўся — як нехта падмяніў —
Свяцілася ў вясёлках.

Вясёлкі ў краплях дажджавых,
Як завушніцы, ззялі.
Яны на вейках трапяткіх
Сямікалёна граі.

Была ты у мяне адна,
Бы з казкі чараўніца,
Якая і ў вясновых снах
Не кожнаму прысніцца.

Як прытуліць цябе, не знаў,
Заранку маладую,
Якой і неба, і вясна
Вясёлак не шкадуюць...

1958

СОЛЬ

Нясецца рэхаў пераклічка.
Анёлы... Саляны Хрыстос...
Вядзе тунелямі Вялічка³.
Звісаюць ледзяшы наўскос.

Хоць год ідзі — не знайдзеш выйсця.
Легенда нават ёсць пра соль.
...Князёўну з Венгрыі калісъці
У жонкі браў сабе кароль.

Нявеста ў горную лавіну
Укінула пярсцёнак свой,
Сказала, што яго павінны
Знайсці у Польшчы, пад зямлёй...

А вось і Інга. Задумёна
Стаіць. А з солі крышталі
Зіхцяць алмазамі. Пярсцёнак
Князёўне ўрэшце тут знайшлі...

Пашее столь. А я міжволі
Згадаў суровыя гады:
Ласункам самым—шчопаць солі
Для кожнага была тады.

І клалі ў суп кускі ад кадкі,

³ Вялічка — саляная калальня ў Польшчы. У забоях шмат капліц, ёсць касцёл легендарнай Інгі.

Дзе соль ляжала да вайны.
Салодкімі былі астаткі,
Ды хутка таялі яны...

І кажуць нездарма — ніколі
Не будзеш сябра знаць, пакуль
З ім гэткай вось сярдзітай солі
Не з'еў ты разам добры куль.

І нездарма ў забоях гэтых
Згубіўшы лік вякам, сасна
На плечы возыме паўпланеты,
Бо ў солі ўся наскролькі яна...

Тут з солі нават абеліскі
Легендам, марам узвялі:
Яна нам дорага і блізка,
Бо соль — працоўны пот зямлі,
1958

© OCR: Камунікат.org, 2011 год
© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2011 год
© PDF: Камунікат.org, 2011 год

ЗМЕСТ

Вечар над Таболам

«Вагон таварны дротка тузае..»

Цалінная пшаніца

«Б'е пярун прамой наводкай...»

Маладзік над стэпам

Перад пачаткам сеанса

Насціна кухня

Перакаці-поле

Танцы ў стэпе

Імяніны

У палатцы

Ліст з дому .

Вечар над Табола

«І венікамі з лозаў ніцьых

У маёй азёрнай старане

«Як захліпнуўся ад радасці жаўранак...»

Дома

У роднай хаце

«Сёння я шчасцем п'яны...»

Бацьку

«І зноў вясіца гасцюе на Ушаччыне...»

Ушачы

Ляды

Балада пра маці

Вясна ў Брэсцкай крэпасці

Шчабятун працягнуў ручаняты

«Світанняў я з табой не сустракаў...»

Добрай раніцы!

Вішні спелыя

«Жывіцьы водарам густым...»

«Ты рамонкаў белавейкіх...»

На маёвай расе

«Удзень н е паліць...»

«З піпетак-сасулек...»

«Час вечаровы...»

Над возерам

Зімовае

«Чарот у кольцах ледзяных...»

Бор

Дзень добры, інтэрнат!

«Са стараны радзімай зноў...»

Падарунак

З канцэрта

Зазімак

Восенскае

Лён

Традыцый

Калаўроты

«І хвалі лоб азёрны не маршчыняць...»

Мае браты, мае суседзі...

У Пароніне

«Між абвалай...»

«Хмары—горы...»

У Замку Вітаута

Юргяліс

На возеры Балтыс

«Галубы над кожнай хатай...»

«А мы не шкадавалі ног...»

Соль